

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle
YmV@eduskunta.fi

Viite: Ympäristövaliokunnan 14.5.2025 päivätty lausuntopyyntö hallituksen esityksestä HE 42/2025

Lausunto hallituksen esityksestä (HE 42/2025) eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Kiitämme Eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto. Kemijoki Oy lausuu Suomen suurimpana vesivoiman tuottajana hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020, "lupamenettelylaki") ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ("hallituksen esitys"). Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa direktiivin (EU) 2023/2413 ("RED III -direktiivi") kansallinen täytäntöönpano.

Kemijoki Oy pitää lupamenettelylakiin esitettyjä muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina ja keskeisinä uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevien lupaprosessien sujuvoittamiseksi. Joulukuussa 2024 antamassaan lausunnossa hallituksen esityksen luonnokseen Kemijoki Oy painotti tarvetta sisällyttää pumppuvoimalaitokset uusiutuvan energian tuotantolaitosten määritelmään, sekä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueisiin. **Kemijoki Oy uudistaa aikaisemmassa lausunnossaan esittämänsä ja esittää ympäristövaliokunnalle lausuntonaan seuraavaa:**

Lupamenettelylain soveltamisalan laajennus

Hallituksen esityksen mukaan lupamenettelylain säännöksiä sovelletaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi myös sen samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin. **Kemijoki Oy kiittää pumppuvoimalaitosten erillisestä huomioimisesta hallituksen esityksessä, mutta on huolissaan siitä, että pumppuvoimalaitokset käytännössä jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle.**

Kemijoki Oy suunnittelee parhaillaan 550 MW:n pumppuvoimalaitosta Kemijärven Ailangantunturille, mukaan lukien 400 kV:n voimajohto Ailangantunturilta Pirttikosken sähköasemalle. Laitos toimisi Suomen sähköjärjestelmää merkittäväällä tavalla tasapainottavana akkuna, jolla edistetään sekä huoltovarmuutta, että mahdollistetaan uusiutuvan energian lisärakentaminen. Ailangantunturin kaltaiselta pumppuvoimalaitokselta ei voi kohtuudella edellyttää sijaintia uusiutuvan energialaitoksen yhteydessä, sillä laitoksen toteuttaminen edellyttää erityisten maantieteellisten olosuhteiden läsnäoloa, eli riittävää vesimäärää ja riittäviä korkeuseroja. Lupamenettelylain liian suppea tulkinta uhkaa

19.5.2025

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle
YmV@eduskunta.fi

johtaa tilanteeseen, jossa energian varastointiteknologiat asetetaan eriarvoiseen asemaan.

Tästä syystä Kemijoki Oy esittää, että ympäristövaliokunnan lausunnossa tai muutoin vahvistetaan pumppuvoimalaitosten kuuluvan lupamenettelylain soveltamisalan piiriin niiden sijainnista riippumatta ja että pumppuvoimalaitokset ensisijaisesti määritellään uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi.

Eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi mukaisen hallituksen esityksen (HE 41/2025) (ns. "yhden luukun" -lainsäädäntöhanke) säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että "pumppuvoimalaitokset katsottaisiin uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi". Yhden luukun lainsäädäntöä ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupalainsäädäntöä on valmisteltu tiiviisti yhdessä, mikä myös tukee pumppuvoimalaitosten nimenomaista lisäämistä lausunnolla olevan lain uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän piiriin.

Kyseinen tulkinta on vahvistettu myös ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:n mukaisen menettelyn kohdalla ympäristöministeriön antamassa ohjeistuksessa "*vihreän siirtymän hankkeiden lupahakemusten etusijan soveltamisesta aluehallintovirastossa*" (viimeksi päivitetty 16.8.2023). Ohjeistuksessa todetaan nimenomaisesti, että pumppuvoimalaitokset katsotaan uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi, ja että ne ovat siten oikeutettuja etusijaan.

Toissijaisesti Kemijoki Oy esittää, että ympäristövaliokunnan lausunnossa tai muutoin vahvistetaan, että energiavaraston määritelmää tulee tulkita riittävän laajasti niin, että Ailangantunturin kaltaisia pumppuomahankkeita voidaan pitää lain tarkoittamina energiavarastoina.

Lupamenettelylain muutoksella on keskeistä varmistaa yhdenvertainen kohtelu myös niille varastointiteknologioille, joilla on sijaintiin liittyviä rajoitteita. Tämä on korostetun tärkeää Suomessa, jossa pitkät etäisyydet ja muut maantieteelliset tekijät luovat rajoitteita varastointihankkeiden toteuttamiselle. Kuten edellä on todettu, pumppuomahankkeen toteuttamisen edellytyksenä on riittävä vesimäärä ja riittävät korkeuserot. Tällaisia alueita on Suomessa hyvin vähän.

Lisäksi Kemijoki Oy painottaa, että Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa hallitusohjelmassa (s. 138) on todettu, että hallitus tulee edistämään pumppuomahankkeiden toteutumista mm. sisällyttämällä ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi. Hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi soveltamisalan selventäminen

19.5.2025

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle
YmV@eduskunta.fi

pumppuvoimahankkeiden osalta on Kemijoki Oy:n näkemyksen mukaan tarpeen, jotta käytännön soveltamistilanteissa vältetään väärinkäsityksiltä.

Nopean kehittämisen alueiden nimeäminen

Toinen keskeinen ehdotus hallituksen esityksessä on, että siinä määritellään tarkemmat säännöt uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämiselle RED III -direktiivin mukaisesti. Hallituksen esityksessä todetaan, että jäsenmailla on vapaus päättää mille uusiutuvan energian muodoille nopean kehittämisen alueita nimetään, ja todetaan, että ensimmäinen nimeämis päätös on tarkoitus painottaa aurinkovoimaa varten nimettäviin alueisiin. Toisaalla Hallituksen esityksessä todetaan, että kansallisesti uusiutuvan energian hyödyntäminen keskittyy tuuli- ja aurinkovoiman lisäämiseen, ja kansallisessa valmistelussa onkin keskitytty pääasiassa näihin energiamuotoihin.

Nopean kehittämisen alueiden määrittämisen tulee olla joustavaa, eikä niille tule asettaa hallituksen esityksestä ilmeneviä kansallisia lisäedellytyksiä. Voimassa oleva ja nyt säädettävä ympäristölainsäädäntö varmistaa ympäristövaikutusten riittävän huomioimisen. Kemijoki Oy:n näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että sama sääntely soveltuisi aurinko- ja tuulivoimahankkeiden lisäksi pumppuvoimahankkeisiin ottaen huomioon, että näiden energiatuotantomuotojen ympäristövaikutusten mittakaava on samankaltainen. **Kemijoki Oy:n näkemyksen mukaan olisikin tärkeää todeta ympäristövaliokunnan lausunnossa tai muutoin, että nopean kehittämisen alueita voidaan nimetä myös pumppuvoimahankkeita varten.**

KEMIJOKI OY

Markus Katara

varatoimitusjohtaja

Sakari Pyhäjärvi

johtaja